

ผลกระทบของกฎหมายเกี่ยวกับการลวันต้องโทษจำคุก ที่มีต่อทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขปรับปรุง¹

เทียนศิริ บุญโชควิฑูร²

จากการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของกฎหมายเกี่ยวกับการลวันต้องโทษจำคุกที่มีต่อทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขปรับปรุง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎี หลักเกณฑ์การลวันต้องโทษจำคุกแก่นักโทษเด็ดขาด ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจว่ารากฐานแห่งความคิดของทฤษฎีการลงโทษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดของทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขปรับปรุงอันเป็นทฤษฎีตามแนวคิดสมัยใหม่ที่น่าสนใจ การศึกษาแบบวิทยาศาสตร์ที่เน้นการศึกษาเชิงประจักษ์นิยม (Empirical Method) และความเป็นเหตุเป็นผลตามหลักตรรกศาสตร์ (Rational) มาประยุกต์ใช้กับความรู้ทางด้านสังคมศาสตร์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สาเหตุแห่งการกระทำผิด ย่อมส่งผลให้การลงโทษตามทฤษฎีนี้สามารถพัฒนาพฤติกรรมและจิตใจของผู้กระทำความผิดให้กลับเป็นคนดีของสังคมและลดการกระทำความผิดซ้ำ แต่เมื่อการลวันต้องโทษจำคุกเป็นหนึ่งในมาตรการของทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขปรับปรุงซึ่งควรจะสอดคล้องกับทฤษฎีดังกล่าวเพื่อเป็นเครื่องมือของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในการทำให้นักโทษเด็ดขาดกลับเป็นคนดีของสังคม ดังนั้น คำถามที่ว่ากรมราชทัณฑ์ใช้กฎหมายเกี่ยวกับการลวันต้องโทษจำคุกให้สอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขปรับปรุงแล้วหรือไม่เพียงไม่ ต้องพิจารณาหาคำตอบจากแนวคิดทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขปรับปรุงซึ่งแบ่งพิจารณาออกเป็นหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคล หลักการหยุดการลงโทษต่อไป และหลักการกลับไปใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมภายหลังพ้นโทษ

จากการศึกษาทำให้ทราบว่าผลกระทบของกฎหมายเกี่ยวกับการลวันต้องโทษจำคุกที่มีต่อทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขปรับปรุงยังมีมากและไม่สอดคล้องกันหลายประการ ซึ่งสรุปได้ ดังต่อไปนี้

ประเด็นผลกระทบที่หนึ่ง ผลกระทบของกฎหมายเกี่ยวกับการลวันต้องโทษจำคุกที่มีต่อหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับตัว กล่าวคือ ภายใต้อาคารลงโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคล การลงโทษจำคุกต้องมีหลักเกณฑ์และวิธีการที่เป็นไปเพื่อแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมสัณยภายใต้การพิจารณาถึงประวัติของผู้กระทำความผิด ประวัติครอบครัวของผู้กระทำความผิด และประวัติสังคมของผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญเพื่อที่จะได้กำหนด

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ผลกระทบของกฎหมายเกี่ยวกับการลวันต้องโทษจำคุกที่มีต่อทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขปรับปรุง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี วงษ์วิจิตร และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปภาศิริ บัวสุวรรณ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนเชื้อสกุล

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (บางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

แนวทางในการแก้ไขปรับปรุงพหุติสนัยของนักโทษเด็ดขาดได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับตัวบุคคลนั้น เนื่องจากมนุษย์มีความรู้สึกผิดชอบที่ไม่เท่าเทียมกัน แต่เมื่อพิจารณากฎหมายว่าด้วยการลดวันต้องโทษจำคุกทั้ง 3 กรณีแล้ว เห็นว่า กฎหมายเกี่ยวกับการลดวันต้องโทษจำคุกกรณีทั่วไปและกรณีการทำงานสาธารณะตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52 (5) และมาตรา 52 (6) หรือกรณีพระราชทานอภัยโทษตามพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษกำหนดหลักเกณฑ์โดยพิจารณาความประพฤติดีและมีความอุตสาหะขณะรับโทษอยู่ในเรือนจำอันเป็นสำคัญอันเป็นการพิจารณาแต่เปลือกภายนอกของผู้กระทำความผิดที่ไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิดของผู้นั้นก่อนถูกจำคุกแต่อย่างใด นอกจากนี้คุณสมบัติของผู้ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกนั้นก็คำนึงถึงระยะเวลาได้รับโทษจำคุกซึ่งหาได้เป็นตัวชี้วัดอย่างชัดเจนว่านักโทษเด็ดขาดนั้นมีความคิดและทัศนคติที่จะกลับตนเป็นพลเมืองดีแล้วหรือไม่ อีกทั้งบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวไม่ได้พิจารณาถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของผู้นั้นตามหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคลซึ่งคือการพิจารณาประวัติของผู้กระทำความผิด ประวัติครอบครัวของผู้กระทำความผิด และประวัติสังคมของผู้กระทำความผิดแต่อย่างใด

ผลกระทบของกฎหมายดังกล่าวส่งผลให้การลดวันต้องโทษจำคุกนั้นไม่ได้แก้ไขพหุติสนัยและความรู้สึกผิดชอบชั่วดีของผู้นั้นให้เหมาะสมกับนักโทษเด็ดขาดแต่ละรายอย่างแท้จริง ผลกระทบของความไม่สอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขปรับปรุงนี้ย่อมมีความเป็นไปได้ว่า การลดวันต้องโทษจำคุกอาจจะถูกใช้เป็นเครื่องมือของนักโทษเด็ดขาดในการไม่เกรงกลัวและเคารพต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวอันทำให้กฎหมายที่มีโทษทางอาญาขาดความศักดิ์สิทธิ์และไม่สามารถรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมได้อย่างที่กฎหมายนั้นควรจะเป็น (Law as it ought to be) อีกทั้ง บทบัญญัตินี้ยังกล่าวไม่อาจป้องกันการกระทำความผิดซ้ำและไม่อาจแก้ไขลักษณะนิสัย สันดานดิบ และอารมณ์ของผู้นั้นให้เป็นคนใหม่ได้

ประเด็นผลกระทบที่สอง ผลกระทบของกฎหมายเกี่ยวกับการลดวันต้องโทษจำคุกที่มีต่อหลักการหยุดการลงโทษต่อไป กล่าวคือ เมื่อหลักการหยุดการลงโทษต่อไปภายใต้ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขปรับปรุงนั้น มุ่งเน้นให้ผู้กระทำความผิดที่ปรับปรุงแก้ไขให้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมแล้วไม่ควรถูกลงโทษจำคุกอีกต่อไป กฎหมายเกี่ยวกับการลดวันต้องโทษจำคุกจึงเข้ามาเป็นหนึ่งในหลักเกณฑ์เพื่อให้โอกาสแก่นักโทษเด็ดขาดที่กลับตัวเป็นพลเมืองดีแล้วได้กลับไปใช้ชีวิตของตนเองอย่างปกติสุขและทำประโยชน์ให้กับสังคมต่อไป แต่เมื่อพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับการลดวันต้องโทษจำคุกกรณีทั่วไปและกรณีการทำงานสาธารณะตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52 (5) มาตรา 52 (6) เห็นว่า บทบัญญัตินี้ดังกล่าวกำหนดหลักเกณฑ์การลดวันต้องโทษจำคุกโดยพิจารณาว่า นักโทษเด็ดขาดเป็นผู้ที่ได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน หรือหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายศาล หรือไม่น้อยกว่าสิบปี แล้วแต่กรณีประกอบกับเป็นนักโทษเด็ดขาดที่มีความประพฤติดีและมีความอุตสาหะหรือไม่ นอกจากนี้สำหรับพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษที่กำหนดให้มีการลดวันต้องโทษจำคุกนั้นพิจารณาถึงแต่ขั้นนักโทษเด็ดขาดเป็นสำคัญ

บทบัญญัติดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นว่า การลดวันต้องโทษจำคุกนั้นพิจารณาความประพฤติในเรือนจำและโทษที่ได้รับมาแล้วโดยไม่ได้อ้างอิงว่าผู้นั้นได้ปรับปรุงแก้ไขให้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมถึงขนาดที่ไม่ควรจะไปลงโทษเขาอีกต่อไปหรือไม่ บทบัญญัติดังกล่าวจึงยังไม่สอดคล้องกับหลักการหยุดการลงโทษต่อไปภายใต้ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขปรับปรุง

ผลกระทบต่อหลักการหยุดการลงโทษต่อไปเห็นได้อย่างชัดเจนว่า นักโทษเด็ดขาดที่ยังไม่ได้ปรับปรุงพฤติกรรมดีของตนเองและความรู้สำนึกที่ดีต่อสังคม เมื่อพวกเขาได้รับประโยชน์จากการลดวันต้องโทษจำคุกและพ้นจากเรือนจำไปด้วยระยะเวลาอันรวดเร็วย่อมก่อให้เกิดปัญหาอย่างร้ายแรงทั้งต่อตัวนักโทษเด็ดขาดและต่อสังคม เช่น ปัญหาการกระทำความผิดซ้ำที่นักโทษเด็ดขาดอาจอ่อนไหวต่อสิ่งยั่วยุและกระทำความผิดซ้ำได้ง่ายขึ้น ปัญหาการคบหาแลกเปลี่ยนข้อมูลกับนักโทษเด็ดขาดคนอื่นในเรือนจำที่เมื่อนักโทษเด็ดขาดไม่ได้ฟื้นฟูนิสัยของตนให้เป็นคนดีและได้แลกเปลี่ยนข้อมูลตลอดจนวิธีการกระทำความผิดจากเพื่อนนักโทษคนอื่นแล้ว เป็นต้น นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดปัญหานักโทษล้นคุกที่นักโทษเด็ดขาดกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งปัญหานักโทษล้นคุกนี้ส่งผลให้เกิดผลกระทบในเรื่องการจัดสวัสดิการที่ไม่เหมาะสมแก่นักโทษเด็ดขาดและผลกระทบในเรื่องการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมดีของนักโทษเด็ดขาดที่ไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาและผลกระทบดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้นักโทษเด็ดขาดผู้นั้นมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการกระทำความผิดมากยิ่งขึ้นและมีแนวโน้มที่จะหวนกลับไปกระทำความผิดได้โดยง่าย เมื่อนักโทษเด็ดขาดยังเป็นคนที่มึนคลั่งนิสัยและพฤติกรรมเหมือนเดิมดังเช่นวันที่กระทำความผิดประกอบกับการคบหาแลกเปลี่ยนข้อมูลกับเพื่อนนักโทษคนอื่นในเรือนจำย่อมมีแนวโน้มให้เกิดผลกระทบต่อสังคมและประชาชนในวงกว้างที่ยังคงหวาดระแวงกับนักโทษที่พ้นจากเรือนจำว่าจะกระทำความผิดซ้ำอีกรอบ เป็นต้น

ประเด็นผลกระทบที่สาม ผลกระทบของกฎหมายเกี่ยวกับการลดวันต้องโทษจำคุกที่มีต่อหลักการกลับไปใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมภายหลังพ้นโทษ กล่าวคือ หลักการดังกล่าวมุ่งเน้นในการช่วยเหลือผู้กระทำความผิดให้สามารถกลับไปใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขนั้น การเตรียมความพร้อมภายหลังการปล่อยตัวจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการประกอบอาชีพสุจริตที่นักโทษเด็ดขาดต้องเรียนรู้วิธีประกอบอาชีพต่าง ๆ เรื่องการใช้ชีวิตประจำวันที่นักโทษเด็ดขาดต้องทราบถึงการใช้เทคโนโลยีที่มีความพลวัตอยู่ตลอดเวลา และการใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมที่นักโทษเด็ดขาดต้องเตรียมความพร้อมทั้งทางกายและสภาพจิตใจว่าประชาชนในสังคมจะไม่ได้รับการยอมรับและแสดงท่าทีรังเกียจ ซึ่งนักโทษเด็ดขาดจะได้ออกจากเรือนจำโดยมีสติปัญญามากขึ้นพร้อมด้วยวิสัยทัศน์ของโลกภายนอกที่กว้างไกลขึ้นและพวกเขาจะเป็นคนที่ดีขึ้นอย่างไม่มีข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยใด ๆ แต่เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52 (5) มาตรา 52 (6) ที่กำหนดให้กฎหมายว่าด้วยการลดวันต้องโทษจำคุกสอดคล้องกับความประพฤติที่ดีของนักโทษเด็ดขาดในเรือนจำและโทษที่นักโทษเด็ดขาดจำคุกมาเป็นระยะเวลาหนึ่งเพียงเท่านี้ โดยไม่นำเอาหลักการกลับไปใช้ชีวิต

ร่วมกับผู้อื่นในสังคมภายหลังพ้นโทษมาบัญญัติสอครบไว้ในกฎหมายการลวันต้องโทษจำคุกเลย ทำให้เมื่อนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการลวันต้องโทษจำคุกหลายคนไม่อาจกลับออกไปอยู่ในสังคมและประกอบอาชีพที่สุจริตได้

ผลกระทบของกฎหมายเกี่ยวกับการลวันต้องโทษจำคุกดังกล่าวนี้ส่งผลให้นักโทษเด็ดขาดประสบปัญหาครั้งเมื่อต้องออกจากเรือนจำ เนื่องจากนักโทษเด็ดขาดไม่อาจปรับตัวกับสังคมได้ทัน เทคโนโลยีและการคมนาคมที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดที่นักโทษเด็ดขาดอยู่ในเรือนจำทำให้นักโทษเด็ดขาดไม่อาจนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมวิชาชีพในเรือนจำมาใช้ได้อย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นการเดินข้ามถนน การสั่งซื้ออาหาร การใช้รถสาธารณะ สภาพดินฟ้าอากาศ หรือกิจกรรมายทในที่สาธารณะ นอกจากนี้การที่กฎหมายเพียงแต่ลวันต้องโทษจำคุกโดยมุ่งหวังให้นักโทษเด็ดขาดพ้นโทษโดยเร็วเพียงอย่างเดียวนี้ก่อให้เกิดอุปสรรคต่อนักโทษเด็ดขาดภายหลังออกจากเรือนจำมากมาย ไม่ว่าจะเป็นอุปสรรคจากจิตใจตนเอง ความเข้มแข็งของตนเอง การไม่ยอมรับของประชาชนในสังคม หรือการแสดงความรังเกียจของสังคม อันทำให้นักโทษเด็ดขาดผู้นั้นรู้สึกท้อและหมดกำลังใจที่จะเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำเพราะเป็นกลุ่มเพื่อนที่คุ้นเคยและยอมรับตนเอง

จากการศึกษาค้นคว้าผลกระทบของกฎหมายเกี่ยวกับการลวันต้องโทษจำคุกที่มีต่อทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขปรับปรุง ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะโดยแบ่งออกเป็นสามกรณีที่สำคัญ ได้แก่ การแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการลวันต้องโทษจำคุกกรณีทั่วไป กรณีทำงานสาธารณะ และกรณีพระราชทานอภัยโทษ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคล หลักการหยุดการลงโทษต่อไป และหลักการกลับไปใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมภายหลังพ้นโทษ คือ

กรณีที่หนึ่ง การแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการลวันต้องโทษจำคุกกรณีทั่วไปมีรายละเอียดที่สำคัญ 3 ประการดังนี้

ประการที่หนึ่ง การบัญญัติเพิ่มเติมมาตรา 52 (5) แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 ที่จากเดิมบัญญัติว่า “ลวันต้องโทษจำคุกให้เดือนละไม่เกินห้าวัน แต่การลวันต้องโทษจำคุกจะพึงกระทำได้ต่อเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้นแล้วแต่อย่างใดจะมากกว่าหรือน้อยกว่าสิบปีในกรณีที่ลวันต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลา ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลวันต้องโทษจำคุก” แก้ไขเพิ่มเติมเป็น “ลวันต้องโทษจำคุกให้เดือนละไม่เกินห้าวัน แต่การลวันต้องโทษจำคุกจะพึงกระทำได้ต่อเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้นแล้วแต่อย่างใดจะมากกว่าหรือน้อยกว่าสิบปีในกรณีที่ลวันต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกมี

กำหนดเวลาและเป็นไปตามกฎกระทรวงกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัว พ.ศ.2562 ข้อ 26/1 ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลดวันต้องโทษจำคุก” หมายความว่า การลดวันต้องโทษจำคุกให้แก่ นักโทษเด็ดขาดมีหลักเกณฑ์ที่ต้องพิจารณาจากกฎหมาย 2 ฉบับ ได้แก่ หลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 และหลักเกณฑ์ตามกฎกระทรวงกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัว พ.ศ. 2562 หาใช้พิจารณาจากพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 มาตรา 52 (5) เท่านั้น

ประการที่สอง การบัญญัติเพิ่มเติมรายละเอียดในข้อ 26 แห่งกฎกระทรวงกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัว พ.ศ.2562 จากเดิมบัญญัติว่า “นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุด...ดังต่อไปนี้” แก้ไขเพิ่มเติมเป็น “ภายใต้ข้อ 26/1 นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับโทษจำคุก...ดังต่อไปนี้” หมายความว่า นักโทษเด็ดขาดคนใดจะได้รับสิทธิประโยชน์ในการลดวันต้องโทษจำคุกตามข้อ 26 จะต้องดำเนินการตามข้อ 26/1 เสียก่อน ซึ่งข้อ 26/1 ที่จะบัญญัติเพิ่มเติมคือ บทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การอ่านหนังสือเพื่อแลกกับการลดวันต้องโทษจำคุกที่จะกล่าวในย่อหน้าถัดไป

ประการที่สาม การบัญญัติเพิ่มเติมข้อ 26/1 แห่งกฎกระทรวงกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัว พ.ศ. 2562 ดังนี้

“นักโทษเด็ดขาดตามข้อ 26 จะได้รับสิทธิประโยชน์ในการลดวันต้องโทษจำคุกก็ต่อเมื่อได้เข้าร่วมโปรแกรมการอ่านหนังสือตามข้อนี้

หนังสือตามวรรคหนึ่งต้องเป็นหนังสือจากบัญชีรายชื่อที่คณะกรรมการเรือนจำอนุมัติ โดยมีหมวดต่าง ๆ ดังนี้ ปรัชญา จิตวิทยา ตรีทวิทยา จริยศาสตร์ กฎหมาย ศาสนา เทคโนโลยี ศิลปกรรมและการบันเทิง วรรณคดี แพทยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ภาษาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ คหกรรมศาสตร์ หัตถกรรม สถาปัตยกรรม จิตรกรรม เป็นต้น

นักโทษเด็ดขาดมีเวลาในการอ่านหนังสือ 1 เล่มภายใน 4 สัปดาห์ การอ่านหนังสือครบ 1 เล่มจะได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกเป็นระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในข้อ 26

เมื่อนักโทษเด็ดขาดอ่านหนังสือเสร็จแต่ละเล่มเสร็จแล้วต้องจัดทำรายงานการอ่านภายในสามสิบวันนับแต่วันครบกำหนดการอ่านหนังสือนั้นด้วยลายมือของตนเองตามแบบพิมพ์ที่คณะกรรมการเรือนจำกำหนดเพื่อเสนอต่อพัศดีและคณะกรรมการเรือนจำตรวจสอบก่อน ให้พัศดีรวบรวมและเสนอรายงานดังกล่าวต่อศาลเพื่อพิจารณาลงนามให้นักโทษเด็ดขาดผู้นั้นได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกต่อไป”

กรณีที่สอง การแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการลวันต้องโทษจำคุกกรณีทำงานสาธารณะมีรายละเอียดที่สำคัญ 2 ประการดังนี้

ประการที่หนึ่ง การบัญญัติเพิ่มเติมมาตรา 52 (6) แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 ที่จากเดิมบัญญัติว่า “ลวันต้องโทษจำคุกอีกไม่เกินจำนวนวันที่ทำงานสาธารณะหรือทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์ของทางราชการนอกเรือนจำตามมาตรา 49 และอาจได้รับเงินรางวัลด้วยก็ได้” แก้ไขเพิ่มเติมเป็น “ลวันต้องโทษจำคุกอีกไม่เกินจำนวนวันที่ทำงานสาธารณะหรือทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์ของทางราชการนอกเรือนจำตามมาตรา 49 และอาจได้รับเงินรางวัลด้วยก็ได้ โดยการลวันต้องโทษจำคุกกรณีนี้ต้องเป็นไปตามกฎกระทรวงกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัว พ.ศ.2562 ข้อ 35/1” หมายความว่า การลวันต้องโทษจำคุกให้แก่ักโทษเด็ดขาดกรณีการทำงานสาธารณะมีหลักเกณฑ์ที่ต้องพิจารณาจากกฎหมาย 2 ฉบับ ได้แก่ หลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 และหลักเกณฑ์ตามกฎกระทรวงกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัว พ.ศ.2562 หาใช้พิจารณาจากพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 มาตรา 52 (6) เท่านั้น

ประการที่สอง การบัญญัติเพิ่มเติมรายละเอียดในข้อ 35 แห่งกฎกระทรวงกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัว พ.ศ.2562 จากเดิมบัญญัติว่า “นักโทษเด็ดขาดซึ่งถูกส่งออกไปทำงานสาธารณะ...เท่าจำนวนวันที่ทำงานนั้น” แก้ไขเพิ่มเติมเป็น “ภายใต้ข้อ 26/1 นักโทษเด็ดขาดซึ่งถูกส่งออกไปทำงานสาธารณะ...เท่าจำนวนวันที่ทำงานนั้น” หมายความว่า นักโทษเด็ดขาดคนใดจะได้รับสิทธิประโยชน์ในการลวันต้องโทษจำคุกตามข้อ 35 จะต้องดำเนินการตามข้อ 26/1 เสียก่อน ซึ่งข้อ 26/1 ที่จะบัญญัติเพิ่มเติมคือ บทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การอ่านหนังสือเพื่อแลกกับการลวันต้องโทษจำคุก โดยได้อธิบายรายละเอียดไว้ในกรณีที่หนึ่งดังกล่าวข้างต้นแล้ว

กรณีที่สาม การแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการลวันต้องโทษจำคุกกรณีพระราชทานอภัยโทษมีรายละเอียดที่สำคัญ 2 ประการดังนี้

ประการที่หนึ่ง การบัญญัติเพิ่มเติมมาตรา 7/1 ว่า “ให้นำความในข้อ 26/1 แห่งกฎกระทรวงกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัว พ.ศ.2562 มาใช้บังคับกับนักโทษเด็ดขาดตามมาตรา 7 ด้วย” ซึ่งเป็นการเพิ่มหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการอ่านหนังสือเพื่อแลกลวันต้องโทษจำคุกดังที่ได้กล่าวรายละเอียดไว้ในบทที่ 4 หัวข้อ 1.1 แล้วข้างต้น

ประการที่สอง การบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 7 ที่จากเดิมบัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 8 มาตรา 9 มาตรา 10 มาตรา 12 และมาตรา 13 นักโทษเด็ดขาดซึ่งมิได้รับพระราชทานอภัยโทษปล่อยตัวไปตามมาตรา 6

ให้ได้รับพระราชทานอภัยโทษ ดังต่อไปนี้” แก้ไขเพิ่มเติมเป็น “ภายใต้บังคับมาตรา 7/1 มาตรา 8 มาตรา 9 มาตรา 10 มาตรา 12 และมาตรา 13 นักโทษเด็ดขาดซึ่งมิได้รับพระราชทานอภัยโทษปล่อยตัวไปตามมาตรา 6 ให้ได้รับพระราชทานอภัยโทษ ดังต่อไปนี้” หมายความว่า นักโทษเด็ดขาดคนใดจะได้รับสิทธิประโยชน์ในการลดวันต้องโทษจำคุกตามมาตรา 7 จะต้องดำเนินการตามมาตรา 7/1 เสียก่อน ซึ่งคือการอ่านหนังสือเพื่อให้ นักโทษเด็ดขาดได้มีแนวคิดและทัศนคติที่ดี ตลอดจนมีความรู้ความสามารถรอบรู้ที่จะกลับตัวเป็นพลเมืองดีและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขอันสอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อปรับปรุงแก้ไขที่พิจารณาถึงหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคล หลักการหยุดการลงโทษต่อไป และหลักการกลับไปใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโปรแกรมการอ่านหนังสือเพื่อให้นักโทษเด็ดขาดดังกล่าวจะช่วยให้นักโทษเด็ดขาดมีแนวคิดและทัศนคติที่ดี ตลอดจนมีความรู้ความสามารถรอบรู้ที่จะกลับตัวเป็นพลเมืองดีและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขอันสอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อปรับปรุงแก้ไขและช่วยให้ไม่เกิดผลกระทบของกฎหมายดังกล่าวได้ เพราะเมื่อนักโทษเด็ดขาดอ่านหนังสือและปรับเปลี่ยนทัศนคติให้เป็นคนที่แข็งแกร่งและไม่ถูกปัจจัยภายนอกมาช่วยยั่วยุให้กระทำความผิดได้ ย่อมทำให้นักโทษเด็ดขาดใช้ชีวิตอยู่ในครอบครัวหรือสังคมที่โหดร้ายได้โดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นในสังคม เมื่อนักโทษเด็ดขาดเหล่านี้เปลี่ยนวิธีคิดได้ พวกเขาก็จะเปลี่ยนชีวิตของพวกเขาไปในทางที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อตัวเองและสังคมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กานดา ปานคำ, “การบังคับโทษปรับ: ศึกษากรณีบังคับให้ทำงานแทนค่าปรับ”, (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2557), หน้า 25.

Reuters Staff. **Reading offers Brazilian prisoners quicker escape.** [Online] Available URL:// <https://www.reuters.com/article/us-brazil-prison-reading-idUSBRE85O0 WR20120625>. 2022 (July, 28).